

Κεφάλαιο VII

Η ψηφιακή εποχή: memes, παραπληροφόρηση και η δημιουργία της καμπάνιας Violet June

Ο όρος «meme» δημιουργήθηκε από τον εξελικτικό βιολόγο Ρίτσαρντ Ντόκινς στο μπεστ σέλερ του, *The Selfish Gene* (Το εγωιστικό γονίδιο), που εκδόθηκε το 1976. Meme είναι ο συνδυασμός των λέξεων «mimic» (μιμούμαι) και «gene» (γονίδιο). Το νόημά της είναι ένα σύνολο πληροφοριών που μεταδίδεται – όχι γενετικά, αλλά ως ένα σύνολο ιδεών και συμπεριφορών. Είναι δηλαδή ένα πολιτιστικό δεδομένο που διαδίδεται – σε αναλογία με το γενετικό. Σύμφωνα με το βιβλίο «Το Εγωιστικό Γονίδιο», ένα meme είναι ένα μέσο για την πολιτιστική εξέλιξη. Το meme θα μπορούσε να είναι μια ιδέα, μια εικόνα, ένας ήχος ή οποιασδήποτε άλλη γρήγορα μεταδιδόμενη μορφή πληροφοριών. Απλώς από περιέργεια, η μελέτη αυτής της έννοιας ονομάζεται memetics.

Στον τομέα της τεχνολογίας των πληροφοριών, η έκφραση «ψηφιακό meme» αντιστοιχεί σε μια ιδέα ή έννοια που εξαπλώνεται γρήγορα μέσω του διαδικτύου. Το meme μπορεί να είναι μια φράση, ένα λινκ, ένα βίντεο, μια ιστοσελίδα, μια εικόνα καθώς και άλλα, τα οποία μεταδίδονται μέσω e-mail, μπλογκ, ειδησεογραφικών ιστοσελίδων, κοινωνικών δικτύων και άλλων πηγών πληροφορίας.

Ότι το διαδίκτυο ενώνει όλο και περισσότερους ανθρώπους, είναι μια φράση που όλοι έχουν κουραστεί να ακούν. Ωστόσο, πρέπει να σημειωθεί πως, με την αφθονία των συνδεδεμένων συσκευών, οι άνθρωποι ζουν, στην πράξη, δύο ή περισσότερες πραγματικότητες ταυτόχρονα: τη φυσική –τη θεωρητικά πραγματική – και την εικονική, δεδομένου ότι περνούν μεγάλο μέρος της ημέρας αλληλοεπιδρώντας σε ένα περιβάλλον χωρίς σύνορα, όπου η φαντασία και η πραγματικότητα συνυπάρχουν δίπλα δίπλα, συχνά

υπό υβριδικές μορφές.

Πριν συνεχίσουμε να μιλάμε για τον κερατόκωνο θα σας δείξω μερικά memes που βρήκα στην αναζήτησή μου στο διαδίκτυο. Σχετίζονται με την πάθηση και τα έβαλα στο βιβλίο μας, ώστε να ελαφρύνουμε λίγο το θέμα αυτής της νόσου που επηρεάζει τα μάτια μου. Τελικά, παρ' όλο που πάσχουμε από μια ασθένεια, το χιούμορ γύρω απ' αυτήν είναι επίσης ένα είδος θεραπείας.

Τα καλύτερα memes για τον κερατόκωνο τα βλέπετε εδώ!

Αν περνάω και δε σου μιλάω,
δεν είναι λόγω έπαρσης...

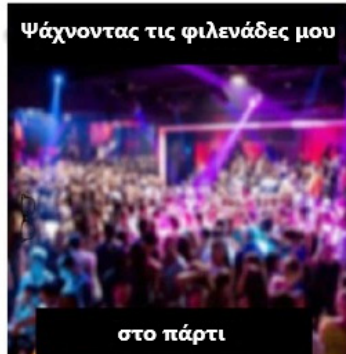
έχω μια πάθηση – τον
ΚΕΡΑΤΟΚΩΝΟ

Τι όμορφο φεγγάρι! Κάτσε να
βάλω τα γυαλιά μου να το δω
καλύτερα...

Ψάχνοντας τις φιλενάδες μου

στο πάρτι

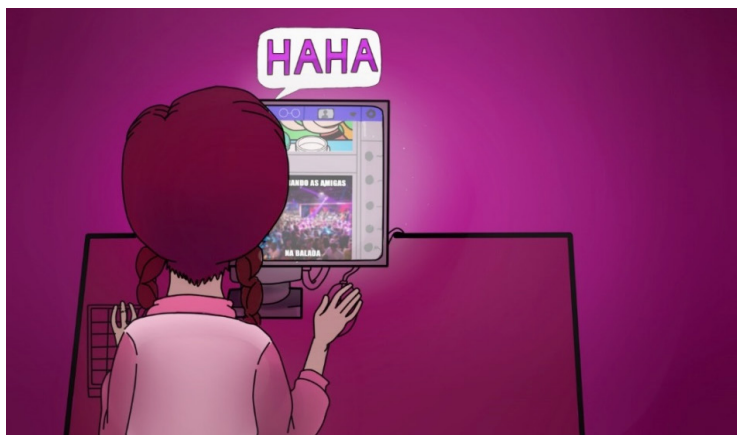
Memes για τον κερατόκωνο

Κακή ενημέρωση στο διαδίκτυο και στα κοινωνικά δίκτυα

Εχετε χρησιμοποιήσει ποτέ το διαδίκτυο για να ψάξετε πληροφορίες για συμπτώματα και ασθένειες; Η έρευνα για συμπτώματα και ασθένειες στο Γκούγκλ είναι μια πράξη που έχει αλλάξει τις συνήθειες των ανθρώπων όταν εμφανίζουν κάποιο πρόβλημα υγείας. Ενώ πρώτα υπήρχε πολύ μεγαλύτερη εξάρτηση από την ιατρική περίθαλψη, σήμερα όλο και περισσότεροι συνδεδεμένοι χρήστες στρέφονται σε ό,τι λένε τα αποτελέσματα στο μεγαλύτερο εργαλείο ψηφιακής αναζήτησης.

Η τάση αυτή γίνεται όλο και πιο αισθητή τα τελευταία χρόνια, όμως οι ειδικοί προειδοποιούν: τα δεδομένα στις ηλεκτρονικές σελίδες δεν είναι πάντα ακριβή. Όντως, δεν είναι όλες οι διαθέσιμες πληροφορίες αξιόπιστες. Το διαδίκτυο μπορεί να είναι ένας καλός σύμμαχος όταν πρόκειται να ζήσετε με κάποια χρόνια νόσο, αλλά δεν θα αντικαταστήσει ποτέ την επίσκεψη σε έναν επαγγελματία υγείας.

Προσέξτε τον Δρ. Γκούγκλ! Πηγαίνετε σε έναν εμπειρογνώμονα όταν έχετε οποιοσδήποτε ερωτήσεις! Μην εμπιστευέστε όλα όσα διαβάζετε!

Η Βιολέτα γελάει με τα memes για την ασθένειά της

Η καμπάνια Violet June

Μην τρίβετε τα μάτια σας! Η αποφυγή του τριψίματος των ματιών αποτρέπει τον κερατόκωνο. Το τρίψιμο των ματιών επηρεάζει την όραση, όμως οι κακές πληροφορίες προκαλούν ακόμα μεγαλύτερο κακό! Χωρίς καλή καθοδήγηση η διάγνωση του κερατόκωνου μπορεί να είναι καταστροφική για τον ασθενή και την οικογένειά του. Από την άλλη, η εκπαίδευση για την προώθηση της γνώσης και της ευαισθητοποίησης για τη νόσο από το μη ιατρικό κοινό έχει πρωταρχική σημασία, διότι μας επιτρέπει να βοηθήσουμε πραγματικά τον ασθενή, τηρώντας τις βασικές αρχές της ιατρικής.

«Αποφεύγοντας το τρίψιμο των ματιών
αποτρέπουμε τον κερατόκωνο»

Αν και η παραπληροφόρηση μπορεί να επιδεινώσει την ταιπωρία των ασθενών και των συγγενών τους –γεγονός που υπερφορτώνει ακόμα περισσότερο την κατάσταση–, πρέπει να λαμβά-

νουμε υπόψη την ανησυχητική πραγματικότητα της αύξησης στη συχνότητα του κερατόκωνου σε όλες τις ηλικίες. Γι' αυτόν τον λόγο, σχεδιάστηκε η Violet June, από τον οφθαλμίατρο του Ρίο ντε Τζανέιρο με ειδικότητα στον Κερατοειδή και τη Διαθλαστική Χειρουργική, τον Δρ. Ρενάτο Αμπρόζιο Jr. Με την ΚΑΘΟΡΙΣΤΙΚΗ ΣΥΜΜΕΤΟΧΗ πολλών επαγγελματιών υγείας η καμπάνια αυτή πήρε διεθνείς διαστάσεις.

Συμπεριλάβαμε όλη την εθνική επικράτεια και χώρες όπως η Αγγλία, η Γαλλία, η Ισπανία, οι Ηνωμένες Πολιτείες, η Αργεντινή και η Ινδία. Η δράση μας αναπαράχθηκε σε δημοσιεύσεις και στα κοινωνικά δίκτυα, δημιουργώντας ένα πραγματικό κύμα ευαισθητοποίησης. Πολλά ιδρύματα όπως το Περιφερειακό Συμβούλιο Ιατρικής του Ρίο ντε Τζανέιρο (CRM-RJ), το Βραζιλιάνικο Συμβούλιο Οφθαλμολογίας (CBO), η Βραζιλιάνικη Εταιρεία Οφθαλμολογίας (SBO), η Sociedade Brasileira de Administração em Oftalmologia (SBAO) και η Βραζιλιάνικη Ένωση Καταρράκτη και Διαθλαστικής Χειρουργικής (ABCCR/BRASCRS) υποστήριξαν αυτή την καμπάνια, η οποία πραγματοποιείται σε ετήσια βάση από το 2018.

Προορίζεται για τον γενικό πληθυσμό, τους ασθενείς με κερατόκωνο, καθώς και τους επαγγελματίες της οφθαλμολογίας.

Κατά τη διάρκεια της καμπάνιας κερδίσαμε συνεργάτες και υποστηρικτές: εταιρείες όπως η Hemisfério Óptico, η ZEISS, η Genom, η Mediphacos, η OdaBrasil, η Cristália, μεταξύ άλλων, οι οποίοι αναπτύσσουν προϊόντα, εξοπλισμό και υπηρεσίες για την υγεία και τη φροντίδα του πληθυσμού με παθήσεις των ματιών, και ανά πάσα στιγμή υποστηρίζουν αυτόν τον όμορφο κοινωνικό σκοπό.

Τα εργαλεία που χρησιμοποιούνται στην καμπάνια είναι ο εξανθρωπισμός, η ενσυναίσθηση και η ολική εκπαίδευση των ασθενών. Για τη θεραπεία όμως, υπάρχει μεγάλη συμμετοχή της τεχνολογίας, από ειδικούς φακούς επαφής, έως και τη μεταμόσχευση κερατοειδούς.

Violet June
ΚΑΜΠΑΝΙΑ ΕΥΑΙΣΘΗΤΟΠΟΙΗΣΗΣ
ΓΙΑ ΤΟΝ ΚΕΡΑΤΟΚΩΝΟ

Το τρίψιμο των ματιών βλάπτει την όραση!
Η άγνοια μπορεί να βλάψει περισσότερο από την ασθένεια!

Η διεθνής καμπάνια Violet June

Η κεντρική ιδέα, όντως, είναι να ΑΠΟΦΕΥΧΘΕΙ ο κερατόκωνος: οι άνθρωποι να αποκτήσουν τη ΓΝΩΣΗ να μην τρίβουν τα μάτια τους.

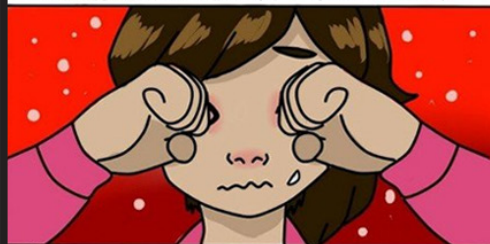
Το τρίψιμο των ματιών μπορεί να προκαλέσει κερατόκωνο και την ανάγκη για γυαλιά. Άρα σταματήστε να τρίβετε τα μάτια σας!

Συνεχίζετε το τρίψιμο; Η ασθένεια προχώρησε; Τώρα χρειάζεστε μεταμόσχευση κερατοειδούς.

Αν συνεχίζετε το τρίψιμο των ματιών, η ασθένεια θα προχωρήσει και θα χρειαστείτε σκληρικούς φακούς και cross-linking.

Μην τρίβετε τα μάτια σας. Αυτή η επιλογή μπορεί να σώσει την όρασή σας από ασθένειες όπως ο κερατόκωνος.

Μερικά αφιερώματα στα ΜΜΕ:

<https://exame.abril.com.br/negocios/releases/2018-o-ano-de-um-dos-maiores-oftamologistas-do-brasil-o-dr-renato-ambrosio-jr-carioca-e-influenciador-da-educacao-ao-paciente/>

<https://exame.abril.com.br/negocios/releases/avancos-em-ceratocone-quebra-de-paradigmas-mas-com-paradoxos/>

<https://universovisual.com.br/secao/noticias/158/campanha-junho-violeta>

<http://www.sboportal.org.br/materia.aspx?id=2>

<http://www.sboportal.org.br/jbo/2018/jbo-181/files/basic-html/page4.html>

<https://www.tveuropa.pt/noticias/ceratocone-uma-preocupacao-para-paciente-e-medic/>

<https://www.terra.com.br/noticias/dino/junho-violeta-campanha-alerta-sobre-os-riscos-de-cocar-os-olhos,28d1b6d11e3ce875673edad07be21239imx4fc6h.html>

<http://www.oftalmocitta.com.br/index.php/dicas/junho-violeta-campanha-de-conscientizacao-sobre-o-ceratocone>

<https://ammg.org.br/noticia/junho-violeta-alerta-para-o-ceratocone/>

<https://imirante.com/oestadoma/noticias/2018/06/24/junho-violeta-alerta-sobre-a-prevencao-do-ceratocone/>

<http://www.hosergipe.com.br/noticiasLeiaMais.php>HYPERLINK
“http://www.hosergipe.com.br/noticiasLeiaMais.php?ID_NOTICIA=00000000979”?ID_NOTICIA=00000000979

<http://www.isoolhos.com.br/post-blog/junho-violeta-campanha-alerta-sobre-o-ceratocone/>

<https://radios.ebc.com.br/tarde-nacional-amazonia/2019/06/campanha-junho-violeta-faz-alerta-para-prevencao-de-ceratocone>

<https://vaaju.com/portugal/create-alert-june-violet-warning-campaign-about-the-risk-of-scratching-your-eyes/>

<https://surgiu.com.br/2019/06/04/junho-violeta-um-mes-volta-do-para-a-prevencao-do-ceratocone/>

<http://www.clinfer.com.br/2019/06/02/violet-june-voce-sabe-o-que-e-ceratocone/>

<https://hospitaldeolhos.net/dicas/campanha-junho-violeta/>

<https://eyechannel.com.br/campanha-violet-june-porque-educacao-do-paciente-e-fundamental/>

Violet June Instagram
@violetjune.com.br

Κεφάλαιο VIII

Ένα όνειρο

Είμαι με τον Τζιοβάνι πάνω από δύο χρόνια. Είναι κι αυτός μια χαρά. Αφού έχασε μια χρονιά στο σχολείο, θα αποφοιτήσει του χρόνου. Θέλει να γίνει επαγγελματίας παλαιστής και είναι ήδη στη μωβ ζώνη. Τα πάνε πολύ καλά με τον μπαμπά μου αλλά και η μαμά μου τον συμπαθεί. Μόλις πέρασα στο Ομοσπονδιακό Πανεπιστήμιο για να σπουδάσω Φιλολογία. Αυτό το βιβλίο είναι η πρώτη μου προσπάθεια. Οι γονείς μου, οι οποίοι είναι πολύ καλά τώρα, νιώθουν υπερήφανοι και χαιρόνται πολύ για 'μένα. Η κρίση στον γάμο τους έχει περάσει από τότε που έκανα την εγγείριση στο αριστερό μου μάτι.

Μετά από μια κουραστική μέρα προετοιμασίας για το κολέγιο, πήγα για ύπνο ευχαριστώντας τον Θεό για όλα τα καλά που μου προσέφερε κάθε μέρα. Τον ευχαριστούσα που οι γονείς μου ήταν υγιείς και ευτυχισμένοι σαν ζευγάρι, που η όρασή μου ήταν καλή και είχα την ευκαιρία να βοηθήσω τους ανθρώπους με αυτό το βιβλίο, όπως φυσικά και το γεγονός ότι έβαλε τον Τζιοβάνι στη ζωή μου. Νομίζω πως είναι η αδελφή ψυχή μου.

Θυμήθηκα τη Νεράιδα των Δοντιών και μου έλειψε εκείνη η αθώα εποχή, όταν δεν είχα καμία ευθύνη. Αποκοιμήθηκα και είδα ένα όμορφο όνειρο. Ονειρεύτηκα ότι είχα μόλις γράψει αυτό το βιβλίο και κάναμε τη διαφήμιση στο βιβλιοπωλείο που μου αρέσει τόσο πολύ να επισκέπτομαι. Σε αυτό το όνειρο εμφανίστηκε και ο Τζιοβάνι μαζί μου. Ήμασταν πιο μεγάλοι και είχαμε ένα όμορφο κοριτσάκι που ονομαζόταν Τζιοβάννα, και ήταν η κόρη μας.

Τι ειρωνεία! Ο κερατόκωνος, που με έκανε να υποφέρω τόσο πολύ, ήταν και ο λόγος για τη μεγαλύτερή μου χαρά, διότι με έφερε κοντά στην αγάπη μου. Δεν ήξερα αν θα παντρευόμουν, πόσο μάλλον αν θα έκανα παιδιά. Ήμουν όμως πολύ ευτυχισμένη. Όπως είδα σε μια ταινία, «Ας είναι αιώνιο όσο διαρκεί». Φοβό-

μουν να πω στον Τζιοβάνι για το όνειρο, αλλά ήθελα να του πω για το βιβλίο και πόσο χαρούμενη ήμουν. Η αντίδρασή του μου άρεσε πολύ.

Είπε ότι χαιρόταν κι αυτός που με βρήκε, επειδή τον βοήθησα με πολλούς τρόπους, και η σχέση μας μάς ολοκλήρωνε πολύ. Ήμουν έτοιμη να παραδοθώ ακόμα περισσότερο.

Τελικά, θέλω να βοηθήσω περισσότερους ανθρώπους με κερατόκωνο, καθώς και τις οικογένειές τους, να καταλάβουν την ασθένεια, πάνω απ' όλα κατανοώντας ότι δεν πρέπει να τρίβουν τα μάτια τους.

Η ιστορία μου, όπως και του Τζιοβάνι, είναι παρόμοια με πολλές πραγματικές ιστορίες. Στον κόσμο μας, όπως τελειώνει κάθε παραμύθι, ζούμε ευτυχισμένοι για πάντα: εγώ, ο Τζιοβάνι και ο κερατόκωνος.

Η Βιολέτα, ο Τζιοβάνι και η μικρή Τζιοβάννα επισκέπτονται τον εμπειρογνώμονα για τον κερατόκωνο

Βιβλιογραφικές Αναφορές 1-42

1. Ambrósio R, Jr., Klyce SD, Wilson SE. Corneal topographic and pachymetric screening of keratorefractive patients. *J Refract Surg* 2003;19:24-9.
2. Ambrósio R, Jr., Alonso RS, Luz A, Coca Velarde LG. Corneal-thickness spatial profile and corneal-volume distribution: tomographic indices to detect keratoconus. *J Cataract Refract Surg* 2006;32:1851-9.
3. Luz A, Ursulio M, Castaneda D, Ambrósio R, Jr. [Corneal thickness progression from the thinnest point to the limbus: study based on a normal and a keratoconus population to create reference values]. *Arq Bras Oalmol* 2006;69:579-83.
4. Ambrósio R, Jr., Belin MW. Imaging of the cornea: topography vs tomography. *J Refract Surg* 2010;26:847-9.
5. Fontes BM, Ambrósio R, Jr., Jardim D, Velarde GC, Nose W. Corneal biomechanical metrics and anterior segment parameters in mild keratoconus. *Ophthalmology* 2010;117:673-9.
6. Fontes BM, Ambrósio R, Jr., Salomao M, Velarde GC, Nose W. Biomechanical and tomographic analysis of unilateral keratoconus. *J Refract Surg* 2010;26:677-81.
7. Ambrósio R, Jr., Caiado AL, Guerra FP, et al. Novel pachymetric parameters based on corneal tomography for diagnosing keratoconus. *J Refract Surg* 2011;27:753-8.
8. Belin MW, Asota IM, Ambrósio R, Jr., Khachikian SS. What's in a name: keratoconus, pellucid marginal degeneration, and relat-

ed thinning disorders. *Am J Ophthalmol* 2011;152:157-62 e1.

9. Fontes BM, Ambrósio R, Jr., Velarde GC, Nose W. Corneal biomechanical evaluation in healthy thin corneas compared with matched keratoconus cases. *Arq Bras Oalmol* 2011;74:13-6.

10. Fontes BM, Ambrósio R, Jr., Velarde GC, Nose W. Ocular response analyzer measurements in keratoconus with normal central corneal thickness compared with matched normal control eyes. *J Refract Surg* 2011;27:209-15.

11. Ambrósio R, Jr., Randleman JB. Screening for ectasia risk: what are we screening for and how should we screen for it? *J Refract Surg* 2013;29:230-2.

12. Belin MW, Ambrósio R. Scheimpflug imaging for keratoconus and ectatic disease. *Indian J Ophthalmol* 2013;61:401-6.

13. Luz A, Fontes BM, Lopes B, Ramos I, Schor P, Ambrósio R, Jr. ORA waveform-derived biomechanical parameters to distinguish normal from keratoconic eyes. *Arq Bras Oalmol* 2013;76:111-7.

14. Ventura BV, Machado AP, Ambrósio R, Jr., et al. Analysis of waveformderived ORA parameters in early forms of keratoconus and normal corneas. *J Refract Surg* 2013;29:637-43.

15. Belin MW, Villavicencio OF, Ambrósio RR, Jr. Tomographic parameters for the detection of keratoconus: suggestions for screening and treatment parameters. *Eye Contact Lens* 2014;40:326-30.

16. da Paz AC, Bersanetti PA, Salomao MQ, Ambrósio R, Jr., Schor P. Theoretical basis, laboratory evidence, and clinical research of chemical surgery of the cornea: cross-linking. *J Ophthalmol*

mol 2014;2014:890823.

17. Hallahan KM, Sinha Roy A, Ambrósio R, Jr., Salomao M, Dupps WJ, Jr. Discriminant value of custom ocular response analyzer waveform derivatives in keratoconus. *Ophthalmology* 2014;121:459-68.

18. Lopes B, Ramos I, Ambrósio R, Jr. Corneal densitometry in keratoconus. *Cornea* 2014;33:1282-6.

19. Ambrósio R, Jr., Ramos I, Lopes B, et al. Ectasia susceptibility before laser vision correction. *J Cataract Refract Surg* 2015;41:1335-6.

20. Gomes JA, Rapuano CJ, Belin MW, Ambrósio R, Jr., Group of Panelists for the Global Delphi Panel of K, Ectatic D. Global Consensus on Keratoconus Diagnosis. *Cornea* 2015;34:e38-9.

21. Gomes JA, Rapuano CJ, Belin MW, Ambrósio R, Jr., Group of Panelists for the Global Delphi Panel of K, Ectatic D. Reply: To PMID 25738235. *Cornea* 2015;34:e27-9.

22. Gomes JA, Tan D, Rapuano CJ, et al. Global consensus on keratoconus and ectatic diseases. *Cornea* 2015;34:359-69.

23. Koprowski R, Ambrósio R, Jr. Quantitative assessment of corneal vibrations during intraocular pressure measurement with the air-puff method in patients with keratoconus. *Comput Biol Med* 2015;66:170-8.

24. Randleman JB, Akhtar J, Lynn MJ, et al. Comparison of objective and subjective refractive surgery screening parameters between regular and high-resolution Scheimpflug imaging devices. *J*

Cataract Refract Surg 2015;41:286-94.

25. Freitas Gde O, Ambrósio R, Jr., Ramos I, et al. Astigmatic Vector Analysis of Posterior Corneal Surface: A Comparison Among Healthy, Forme Fruste, and Overt Keratoconic Corneas. *Am J Ophthalmol* 2016;167:65-71.

26. Luz A, Lopes B, Hallahan KM, et al. Discriminant Value of Custom Ocular Response Analyzer Waveform Derivatives in Forme Fruste Keratoconus. *Am J Ophthalmol* 2016;164:14-21.

27. Luz A, Lopes B, Hallahan KM, et al. Enhanced Combined Tomography and Biomechanics Data for Distinguishing Forme Fruste Keratoconus. *J Refract Surg* 2016;32:479-94.

28. Luz A, Lopes B, Salomao M, Ambrósio R. Application of corneal tomography before keratorefractive procedure for laser vision correction. *J Biophotonics* 2016;9:445-53.

29. Patrao LF, Canedo AL, Azevedo JL, Correa R, Ambrósio R, Jr. Differentiation of mild keratoconus from corneal warpage according to topographic inferior steepening based on corneal tomography data. *Arq Bras Oalmol* 2016;79:264-7.

30. Vinciguerra R, Ambrósio R, Jr., Elsheikh A, et al. Detection of Keratoconus With a New Biomechanical Index. *J Refract Surg* 2016;32:803-10.

31. Ambrósio R, Jr., Lopes BT, Faria-Correia F, et al. Integration of Scheimpflug-Based Corneal Tomography and Biomechanical Assessments for Enhancing Ectasia Detection. *J Refract Surg* 2017;33:434-43.

32. Roberts CJ, Mahmoud AM, Bons JP, et al. Introduction of Two Novel Stiffness Parameters and Interpretation of Air Puff-Induced Biomechanical Deformation Parameters With a Dynamic Scheimpflug Analyzer. *J Refract Surg* 2017;33:266-73.
33. Vinciguerra R, Ambrósio R, Jr., Roberts CJ, Azzolini C, Vinciguerra P. Biomechanical Characterization of Subclinical Keratoconus Without Topographic or Tomographic Abnormalities. *J Refract Surg* 2017;33:399-407.
34. Abass A, Clamp J, Bao F, Ambrósio R, Jr., Elsheikh A. Non-Orthogonal Corneal Astigmatism among Normal and Keratoconic Brazilian and Chinese populations. *Curr Eye Res* 2018;43:717-24.
35. Knutsson KA, Paganoni G, Matuska S, et al. Corneal collagen cross-linking in paediatric patients affected by keratoconus. *Br J Ophthalmol* 2018;102:248-52.
36. Lopes BT, Ramos IC, Salomao MQ, et al. Enhanced tomographic assessment to detect corneal ectasia based on artificial intelligence. *Am J Ophthalmol* 2018.
37. Monteiro T, Alfonso JF, Franqueira N, Faria-Correia F, Ambrósio R, Jr., Madrid-Costa D. Predictability of Tunnel Depth for Intrastromal Corneal Ring Segments Implantation Between Manual and Femtosecond Laser Techniques. *J Refract Surg* 2018;34:188-94.
38. Salomao MQ, Hoing-Lima AL, Faria-Correia F, et al. Dynamic corneal deformation response and integrated corneal tomography. *Indian J Ophthalmol* 2018;66:373-82.
39. Sedaghat MR, Momeni-Moghaddam H, Ambrósio R, Jr., et al.

Diagnostic Ability of Corneal Shape and Biomechanical Parameters for Detecting Frank Keratoconus. *Cornea* 2018;37:1025-34.

40. Lopes B, Ramos ICdO, Ribeiro G, et al. Bioestatísticas: conceitos fundamentais e aplicações práticas. *Revista Brasileira de Oftalmologia* 2014;73:16-22.

41. Ambrósio Junior R, Caldas DL, Silva RSd, Pimentel LN, Valbon BdF. Impacto da análise do “wavefront” na refratometria de pacientes com ceratocone. *Revista Brasileira de Oftalmologia* 2010;69:294-300.

42. Bernardo L, Ramos I, Koller T, Seiler T, Ambrósio Jr. R. Prognóstico visual de ‘crosslinking’ para ceratocone com base em tomografia de córnea préoperatória. *Revista Brasileira de Oftalmologia* 2014;73:220-4.